

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Методи управління активами та пасивами підприємства

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента Бойко Артема Валерійовича

група: Фз-83-0с

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ А.В. Бойко
(підпис)

Керівник доц. д.е.н. _____
(підпис)

О.О. Захаркін

Суми 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«28» січня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студент групи Фз-83-0с центру ЦЗДВН
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Бойко Артем Валерійович

Тема роботи: «Методи управління активами та пасивами підприємства»

Затверджено наказом по СумДУ № 0420-VI від «06» червня 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «13» червня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Роль та місце активів і пасивів підприємства як економічних категорій;
2. Методичний інструментарій управління активами і пасивами підприємства.

Дата видачі завдання: «31» січня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____
(підпис)

О.О. Захаркін

Завдання прийнято до виконання «31» січня 2022 р. _____ А.В. Бойко
(підпис)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
Методи управління активами та пасивами підприємства
Студент Бойко Артем Валерійович

Актуальність теми роботи

З розвитком економіки і підприємництва, з'явилася необхідність в розробці нових підходів управління структурою пасивів і активів для найбільш ефективного управління підприємством в умовах нестабільної економічної системи країни і банкрутства великого числа українських підприємств.

Об'єкт дослідження – фінансовий інструментарій та механізми управління активами і пасивами підприємства.

Предмет дослідження – економічні відносини що виникають всередині та зовні підприємстві під час формування його активів та пасивів.

Методи дослідження – статистичний аналіз, синтез, логічне узагальнення, дедукція та індукція, бібліометричний аналіз.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядається роль та місце активів і пасивів підприємства як економічних категорій. У другому розділі досліджується методичний інструментарій управління активами і пасивами підприємства.

При підготовці кваліфікаційної роботи використовувались навчально-методичні матеріали (посібники, підручники), монографії та наукові статті у періодичних виданнях українських та закордонних авторів, електронні джерела, нормативно-законодавчі акти.

Ключові слова: активи, пасиви, платоспроможність, ліквідність, фінансовий стан.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 36 сторінках, список використаних джерел містить 42 найменування. Робота містить 6 таблиць, 14 рисунків.

Рік захисту роботи – 2022.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 РОЛЬ ТА МІСЦЕ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНИХ КАТЕГОРІЙ	7
1.1 Теоретичні засади функціонування активів та пасивів підприємства в сучасному підприємстві	7
1.2 Класифікація та стан активів та пасивів підприємств в сучасній економіці	10
2 МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	14
2.1 Сучасні інструменти та важелі управління активами підприємства.....	14
2.2 Особливості управління пасивами підприємства.....	16
2.3 Забезпечення ліквідності балансу як основний критерій ефективності управління активами і пасивами підприємства	20
2.4 Аналіз результативності управління активами і пасивами на прикладі АТ «Дніпромаш».....	23
ВИСНОВКИ	28
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. З розвитком економіки і підприємництва, з'явилася необхідність в розробці нових підходів управління структурою пасивів і активів для найбільш ефективного управління підприємством в умовах нестабільної економічної системи країни і банкрутства великого числа українських підприємств.

З позиції фінансового менеджменту найбільший інтерес представляє собою управління оборотними активами, тобто сукупністю майна, нематеріальних активів та коштів, що належать компанії. Сутність оборотних активів обумовлюється їх економічною роллю, необхідністю постачання відтворювальних процесів, що включає як процес виробництва, і процесу звернення. Функціонують оборотні активи тільки в одному виробничому циклі і незалежному від способів виробничого споживання і в повному обсязі свою вартість переносять на готовий продукт, на відміну від основних фондів, що неодноразово беруть участь у процесі виробництва.

У системі заходів, орієнтованих збільшення ефективності діяльності підприємства і зміцнення його фінансового становища, особливо важливе місце посідають питання доцільного використання оборотних активів. При цьому ефективність використання оборотних активів залежить від безлічі факторів, які можна поділити на зовнішні, фактори, що впливають незалежно від інтересів компанії і внутрішні, на які компанія може і повинна активно впливати.

З позиції управління пасивами, для підтримки фінансових відносин, підприємству необхідно визначити структуру капіталу, що базується на вартості його елементів, визначити прийнятну та граничну величину витрат на обслуговування капіталу. Важливо враховувати галузеві особливості підприємства, рівень його підтримки державою, взаємини із кредиторами, фінансову та дивідендну політику тощо. Якщо підприємство спирається у своїй господарській діяльності лише на власний капітал, воно має найвищу фінансову стійкість, але при цьому не використовує фінансових можливостей приросту прибутку на вкладений капітал, не використовує «податковий щит», і як наслідок обмежує темп свого зростання. З ін-

шого боку, при використанні позикового капіталу, підприємство забезпечує більш високий потенціал розвитку та розширення масштабів фінансово – господарської діяльності, збільшення рентабельності капіталу, проте фінансові ризики при цьому для підприємства зростають.

Формування оптимальної структури капіталу має бути спрямоване на вирішення наступних завдань:

- формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечує необхідний темп економічного розвитку підприємства;
- забезпечення умов досягнення бажаної прибутковості за допустимого рівня фінансового ризику;
- забезпечення необхідної фінансової гнучкості підприємства; забезпечення задоволення потреб у капіталі; і т.д.

Об’єкт дослідження – фінансовий інструментарій та механізми управління активами і пасивами підприємства.

Предмет дослідження – економічні відносини що виникають всередині та зовні підприємстві під час формування його активів та пасивів.

Методи дослідження – статистичний аналіз, синтез, логічне узагальнення, дедукція та індукція, бібліометричний аналіз.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядається роль та місце активів і пасивів підприємства як економічних категорій. У другому розділі досліджується методичний інструментарій управління активами і пасивами підприємства.

При підготовці кваліфікаційної роботи використовувались навчально-методичні матеріали (посібники, підручники), монографії та наукові статті у періодичних виданнях українських та закордонних авторів, електронні джерела, нормативно-законодавчі акти.

1 РОЛЬ ТА МІСЦЕ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНИХ КАТЕГОРІЙ

1.1 Теоретичні засади функціонування активів та пасивів підприємства в сучасному підприємництві

Серед багатьох інформаційних джерел, що використовуються фінансовим менеджментом підприємства бухгалтерський баланс є інформаційною базою аналізу, що дає можливість розрахувати показники, що повною мірою відображають фінансове становище підприємства. Фінансово-економічні показники, у свою чергу, є основними індикаторами/коефіцієнтами, що відображають якість стратегічного управління розвитку бізнесу. Отже, бухгалтерський баланс виступає фундаментом щодо оцінки економічної ефективності стратегії розвитку організації. Структура бухгалтерського балансу складається з активів та пасивів. У структурі активів виділяються оборотні активи та необоротні активи, а у складі пасивів власний капітал, довгострокові зобов'язання та короткострокові зобов'язання.

В сьогоденній науковій та економічній літературі існують багато підходів до визначення поняття та сутності активів та пасивів підприємства. Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» активи визначаються як: «...ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [13]».

Щодо визначення поняття та сутності пасивів можна зазначити, що в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» безпосередньо відсутнє визначення пасивів підприємства. Проте цей нормативний документ містить трактування деяких окремих складових пасиву, до яких належать «зобов'язання» та «власний капітал». Так, до зобов'язань згідно закону належить: «...заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємст-

ва, що втілюють у собі економічні вигоди [13]». До власного капіталу відноситься «...різниця між активами і зобов'язаннями підприємства» [13].

Аналіз вітчизняних наукових публікацій демонструє неабиякий інтерес до питань управління активами і пасивами підприємства. Деякі з цих підходів наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Існуючі підходи до питань управління активами і пасивами підприємства

Автор	Сутність авторського підходу
Сілакова Г. В., Петухова О. М. [39]	Головним завданням комплексного управління пасивами та активами є визначення ступеня допустимості та виправданості того чи іншого ризику і прийняття рішень, спрямованих на розробку системи заходів, що знижують можливість появи втрат від будь-якого виду діяльності з метою досягнення найвищої прибутковості при дотриманні необхідного рівня ліквідності.
Побережець О.В., Гусев А.О. [34]	Рівень ліквідності балансу підприємства визначається такими показниками, як: коефіцієнт критичної ліквідності; коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт платоспроможності. При цьому за стандартною методологією підсумковим індикатором ліквідності є загальний показник ліквідності, розрахунок якого передбачає групування активів за ознакою ліквідності, пасивів – терміновістю сплати. Однак цей показник не враховує ступінь ліквідності груп активів та терміновості сплати груп пасивів, що призводить до викривлень його значень.
Заячківська О.В., Семешук Я.С. [17]	Особливу увагу під час створення системи заходів щодо управління активами на українських підприємствах необхідно приділити запровадженню практики регулярного поточного фінансового аналізу, зокрема факторного та прогнозного, із застосуванням сучасних економіко-математичних методів та актуального програмного забезпечення.
Болгар Т.М., Кальченко А.О. [7]	У процесі управління активами підприємства велику увагу варто приділяти прискоренню обігу обігових активів, що можливий за рахунок різних заохочень, а саме для клієнтів щодо активізації попиту на продукцію, залучення на підприємство комерційного кредиту.
Кравченко О.А. [21]	Розроблення стратегії управління поточними активами має на меті збільшення реалізованої продукції, збільшення прибутку і рентабельності виробництва. Зростання рентабельності поточних активів є результатом зростання рентабельності виробництва.
Герашенко І.О. [9]	Щоб досягти поставленої мети, підприємствам необхідно: визначити величину потрібних і реально можливих грошових ресурсів за джерелами їх формування і напрямками використання для здійснення операційної, інвестиційної та інших видів діяльності; оптимізувати структуру капіталу за джерелами формування і напрямками розміщення; визначити прогнозовану дохідність капіталу, авансованого на формування активів підприємства.

1.2 Класифікація та стан активів та пасивів підприємств в сучасній економіці

Розглядаючи питання управління активами і пасивами підприємства необхідно розібратися з їх складом та класифікаційними ознаками, а також пролізувати їх сучасний стан в економіці України. Аналіз показує, що найбільш розповсюдженою є класифікація активів залежно від участі у виробничому процесі. За цією ознакою активи поділяються на необоротні та оборотні (рис.1.3).

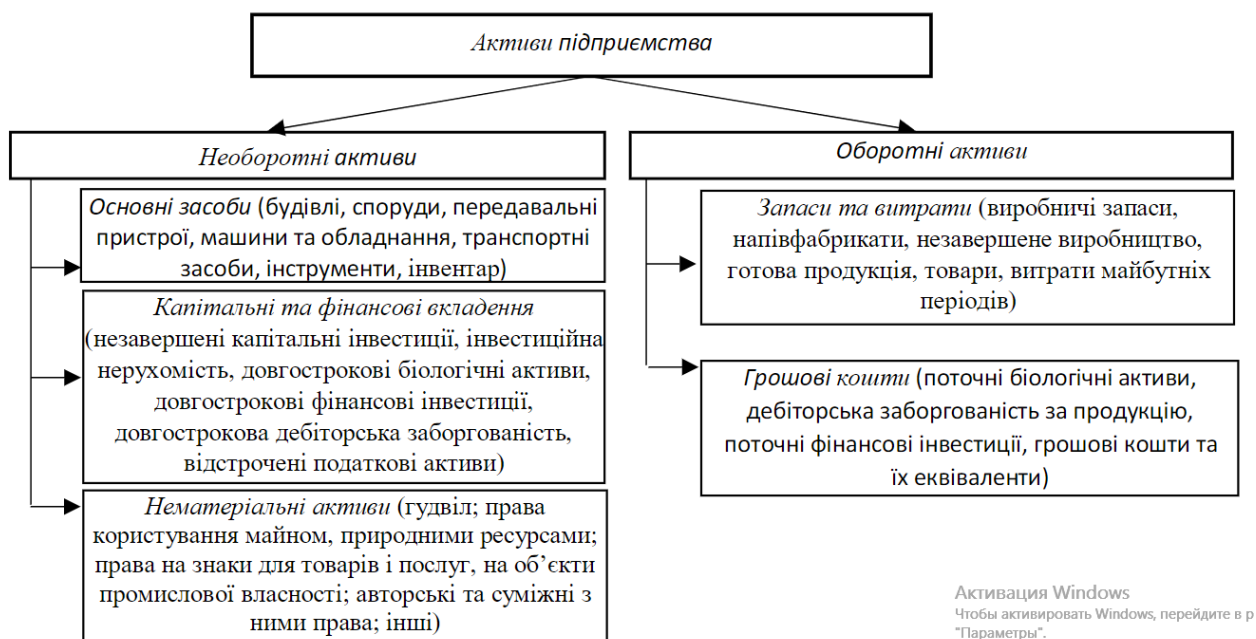

Рисунок 1.3 – Склад активів підприємства [18]

Управління необоротними активами є найважливіший сегмент фінансового менеджменту в комерційній організації, який грає значну роль в управлінні використанням її капіталу і істотно впливає на кінцеві результати господарської діяльності економічного суб'єкта. Розглядаючи управління необоротними активами як систему, необхідно враховувати специфіку зазначених активів, зумовлену, по-перше, тривалим терміном їх корисного використання та тією обставиною, що вони багаторазово беруть участь у виробничих циклах діяльності підприємства, відповідно, переносять на продукцію свою вартість частинами у вигляді амортизаційних відрахувань; а, по-друге, відносно високою вартістю окремих елементів

(будівель, споруд, обладнання), що передбачає відволікання значних обсягів грошових коштів із господарського обороту у разі потреби щодо їх відновлення, заміни або модернізації. Тому для забезпечення ефективного управління необоротними активами на підприємстві необхідне опрацювання таких щодо самостійних сегментів фінансової політики підприємства, як його амортизаційна та інвестиційна політика.

Серед факторів, що впливають на стан оборотних активів, можна відзначити такі як специфічні особливості діяльності підприємства, політика підприємства щодо реалізації готової продукції та послуг, порядок розрахунків з покупцями та ін. Для ідентифікації цих факторів проводиться за допомогою вертикального (структурного) аналізу, який дозволяє визначити співвідношення між різними складовими оборотних активів. Вивчення структури створює основу прогнозування очікуваних змін у складі оборотних засобів у майбутніх періодах. Аналіз структури можна проводити також з погляду джерел формування, поділяючи їх на власні та залучені.

Однією з методів управління оборотними коштами підприємства є нормування. Правильне здійснення нормування оборотних засобів та його своєчасне вдосконалення дозволить скоротити виробничий цикл, забезпечити швидший продаж готової продукції та виявити внутрішні резерви.

Аналогічно до аналізу активів підприємства можна сформувавши відповідну класифікацію та розглянути сутність пасивів підприємства. На рисунку 1.4 наведено структуру пасивів відповідно до форми фінансової звітності №1 (баланс). Як видно з рисунку пасив представляє собою можливі джерела формування фінансових ресурсів, що можуть бути власними (власний капітал) та позиковими, які в свою чергу поділяються на довгострокові та поточні зобов'язання. Таким чином, пасиви підприємства можна вважати його фінансовими ресурсами, що мобілізуються, або за рахунок власних джерел (акціонерний, пайовий капітал, нерозподілений прибуток), або за рахунок позикових коштів (банківські кредити, кредиторська заборгованість тощо).

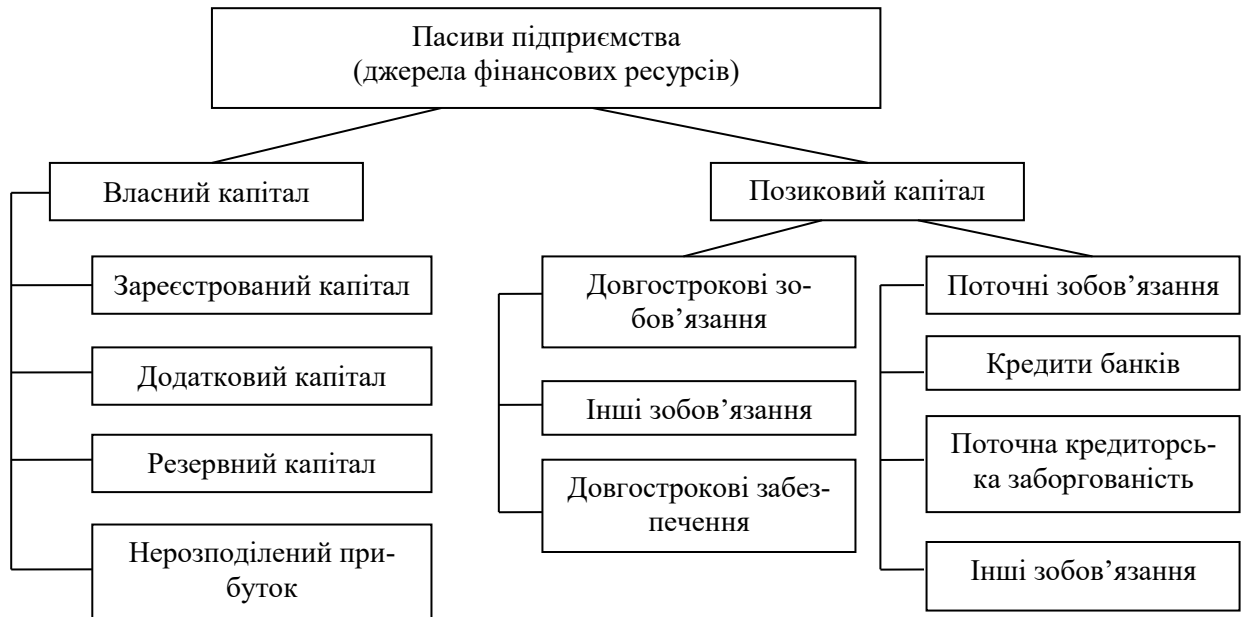

Рисунок 1.4 – Структура пасивів підприємства [36]

Аналіз статистичних даних, щодо структури активів та пасивів в українській економіці було проведено за матеріалами Державної служби статистики України [32]. Так за видами економічної діяльності структура активів станом на вересень 2021 р. наведена на рисунку 1.5.

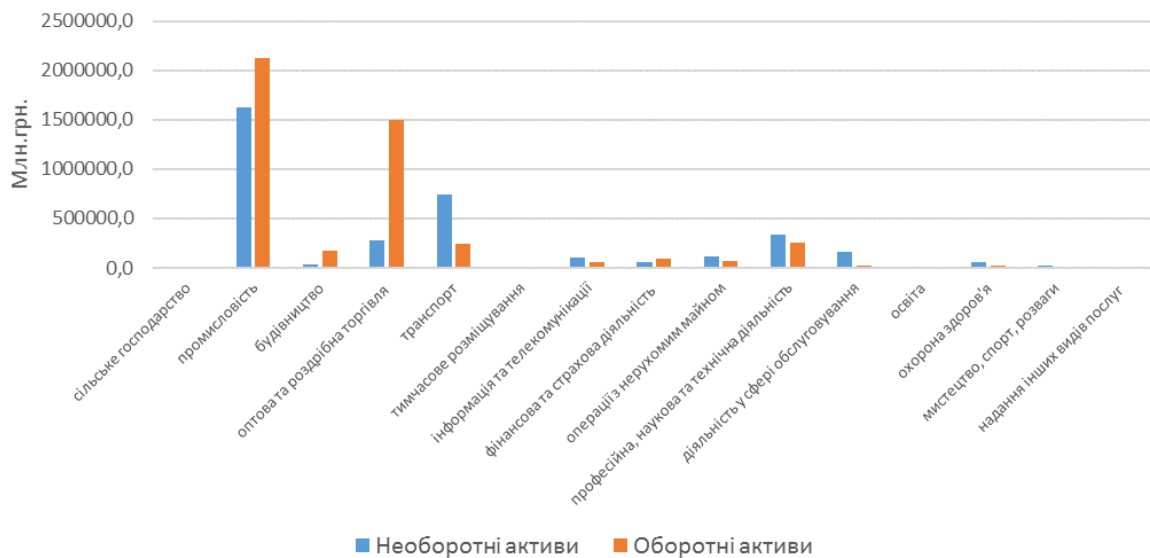

Рисунок 1.5 – Структура активів в українській економіці [32]

Як видно з рисунку найбільше активів сконцентровано в промисловості та торгівлі, причому в цих галузях переважають саме оборотні активи.

Аналогічний аналіз було проведено для пасивної частини балансу, результати якого наведено на рисунку 1.6.

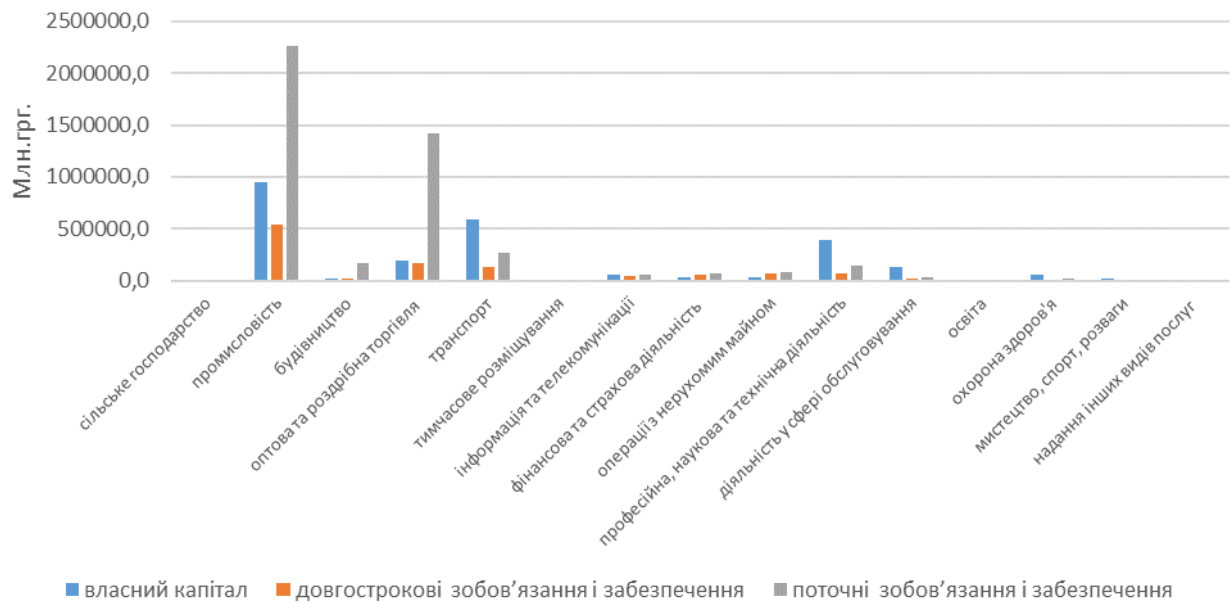

Рисунок 1.6 – Структура пасивів в українській економіці [32]

З рисунку видно, що в структурі пасивів переважають поточні зобов'язання, які в основному представлені короткостроковими банківськими кредитами і кредиторською заборгованістю.

2 МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Сучасні інструменти та важелі управління активами підприємства

Оптимальний склад та структура активів, а також правильний вибір стратегії та тактики управління ними є важливим фактором фінансового стану підприємства. Скорочення резервів та ліквідності може призвести до ризику неплатоспроможності та зниження товарообігу. Тому якість управління оборотними активами у тому, що це підприємство має у розрахунках лише мінімально необхідний обсяг коштів, запасів, коштів.

Балансовий актив містить інформацію про розміщення капіталу у розпорядженні підприємства, тобто про їх вкладення у конкретні майнові та матеріальні активи, інвестиції в капітал, пов'язаний з фінансовими операціями, та вільні залишки коштів. Кожен вид розміщення капіталу відповідає окремому предмету основного засобу балансу.

Для аналізу структури балансу необхідно згрупувати його предмети основних засобів, і навіть предмети пасивів. Основними ознаками угруповання предметів активів є ступінь їх ліквідності та напрямок використання в економіці підприємства. Звідси – активи підприємства поділяються на великі групи: оборотні активи і необоротні активи.

Оборотні активи, наведені у другому розділі балансу, зазнають найбільших змін у бізнес-процесі підприємства. Необоротні активи включають кошти, зазначені у першому розділі балансового активу. Це довгострокові інвестиції, основні засоби, нематеріальні та інші необоротні активи. Поєднання розділів балансового активу (валюти балансу) дозволяє оцінити економічний потенціал підприємства, яке зростання динаміки, як правило, свідчить про зростання масштабів економічної та фінансової діяльності підприємства.

На рисунку 2.1 наведено основні цілі та завдання управління активами підприємства. Як видно з рисунку, для необоротних та оборотних активів ці цілі мають дещо різний характер, разом з тим дії фінансових менеджерів мають бути спрямовані на оптимізацію розмірів і складу як необоротних так і оборотних активів і підвищення ефективності їх експлуатації.

Рисунок 2.1 – Цілі та завдання управління активами підприємства [29]

У структурі балансу активу особлива роль належить оборотним активам, які зазвичай діляться на дві частини залежно від джерела їх формування: змінну частину, сформовану з короткострокового боргу, та постійного мінімуму (чисті мобільні фонди), сформовані із постійного капіталу, тобто довгострокового позикового капіталу та частини власного капіталу та при цьому бажано, щоб сума мобільних засобів перевищувала короткострокову заборгованість як мінімум у 2 рази.

Відсутність мобільних засобів може призвести до затримки платежів за поточними операціями та, як наслідок, до зниження платоспроможності підприємства. При профіциті мобільних фондів капітал використовується з меншим ефектом. Тому наявність мобільних засобів має бути в межах оптимальної потреби в них, яка для кожного конкретного підприємства формується не тільки залежно від загальноприйнятих співвідношень мобільних фондів та їх найбільш ліквідної частини з короткостроковими зобов'язаннями, а й з урахуванням таких факторів, як розмір підприємства та його обсяг діяльності, галузева приналежність, оборот оборотних засобів і т. д.

Структура балансового активу також визначає інвестиційну політику підприємства, тобто інвестування його фінансових ресурсів в основний капітал, резерви, кошти тощо. Вона багато в чому залежить від галузевої приналежності, виду діяльності підприємства, обсягу виробництва та інших факторів.

2.2 Особливості управління пасивами підприємства

До основних завдань оцінки пасивів бухгалтерського балансу комерційної структури відносяться:

- дослідження динаміки розміру власного та позикового капіталу підприємства;
- вивчення особливостей структури капіталу підприємства;
- аналіз ефективності використання пасивів;
- виявлення резервів для підвищення розміру власного капіталу;
- пошук оптимального співвідношення між власним та позиковим капіталом у структурі бухгалтерського балансу підприємства.

Досліджуючи пасивну частину бухгалтерського балансу підприємства можна зрозуміти, в якому розмірі та результати проведення оцінки пасивів бухгалтерського балансу організації полягають у отриманні відповідей на такі питання:

- яка загальна величина капіталу підприємства та як змінюється її структура за аналізований період;

- які абсолютні показники зміни розміру власного та позикового капіталу;
- які абсолютні показники зміни розміру та загальна величина елементів власного капіталу підприємства;
- яке співвідношення між власним та позиковим капіталом підприємства;
- яка частка короткострокових боргових зобов'язань у загальній величині заборгованості підприємства;
- яка частка розміру обов'язкових платежів до загальної величини кредиторської заборгованості підприємства;
- які розміри стійких пасивів;
- якою є частка довгострокових зобов'язань у складі стійких пасивів підприємства за аналізований період.

Залежно від результату оцінки пасиву бухгалтерського балансу формується уявлення у тому, яка структура капіталу в організації та яка в компанії ступінь заборгованості, оскільки її високі показники негативно впливають на фінансову стійкість комерційної діяльності. Таким чином, процес оцінки активів та пасиву бухгалтерського балансу формує відповідність статей на достовірність інформації та показників, які надалі використовуються при фінансовому аналізі та прийнятті управлінських рішень менеджментом підприємства від кого компанія залучила кошти у аналізованому році.

Важливою складовою правильної стратегії управління капіталом підприємства є оптимізація його структури. Необхідність раціоналізації структури капіталу підприємства, обумовлена низкою причин:

- співвідношення «власний капітал – залучені ресурси» по-різному впливає прибутковість підприємства, тому стоїть дилема: залучати кошти і сплачувати них відсотки, чи нарощувати обсяг власного капіталу;
- структура капіталу впливає формування політики щодо розширеного відтворення виробничих фондів як організації, і національної економіки загалом;
- в умовах нестабільної економіки та посилення конкуренції велика увага має бути приділена коефіцієнтам, що характеризують фінансову стійкість та пла-

тоспроможність суб'єктів підприємництва. Вони визначають рівень покриття активами існуючих зобов'язань підприємства;

- основними показниками формування ефективної структури капіталу є частка власних та залучених коштів у фінансових ресурсах.

Існуючі методи управління фінансовими ресурсами можна розділити на традиційні та прогресивні (рис. 2.2).

Рисунок 2.2 – Методи управління фінансовими ресурсами (пасивами) підприємств [23]

«Системний підхід до управління фінансовими ресурсами підприємства вимагає побудови в основі бізнес-процесів моделі формування оптимальної структури фінансування. Виділення цієї проблеми як найважливішого елемента підвищення ефективності діяльності підприємства сприяє підвищенню конкурентоспроможності за рахунок вибудовування ефективної політики управління фінансовими ресурсами підприємства, підвищує фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність, дозволяє своєчасно виявляти причини погіршення фінансового стану з метою ліквідації несприятливих впливів. Основними цілями управління оптимальною

структурою фінансових ресурсів є визначення граничного обсягу фінансових ресурсів та зіставлення їх з обмеженнями у тривалій перспективі, нарощування структури фінансових ресурсів з метою підвищення успішності та ефективності розвитку підприємства, виявлення факторів, що впливають на фінансові результати та ефективність розвитку підприємства» [37].

Для більшості підприємств в Україні основними джерелами фінансування розвитку залишаються позикові кошти та нерозподілений прибуток. Така обмеженість джерел фінансування роблять дуже актуальним завдання пошуку оптимальних шляхів управління активами та пасивами у довгостроковій перспективі. Одним із напрямів оптимізації є формування довгострокових орієнтирів у визначенні співвідношення власних та позикових коштів з метою найповнішого залучення можливостей ефекту фінансового важеля за збереження належного рівня фінансової стійкості. Визначається ефект фінансового важеля за формулою:

$$EФВ = (1 - t) \cdot (EP - i_{сер}) \cdot \frac{ЗК}{ВК}, \quad (2.1)$$

де t – ставка податку на прибуток підприємств (згідно законодавства для більшості суб'єктів господарювання становить 18%);

EP – економічна рентабельність активів підприємства, %

$ВК$, $ЗК$ – власні та позикові кошти, що визначаються за відповідними розділами пасиву балансу;

$i_{сер}$ – середньозважена ставка відсотків за користування кредитами та іншими позиковими коштами, %.

Ефект фінансового важеля зазвичай інтерпретується як засіб збільшення рентабельності власні кошти шляхом здійснення запозичень. Це можливо, коли ставки відсотків за позиками нижчі за економічну рентабельність активів. Це означає, що залучаючи позики можна збільшувати активи, «знімання» з яких буде більше, ніж витрати на обслуговування позик, що забезпечує зростання рентабельності власних коштів.

Однак ефект фінансового важеля можна інтерпретувати і як спосіб збільшення бухгалтерського прибутку, розглядаючи його як різницю прибутку від продажу та витрат на обслуговування позик. Вочевидь, неї впливають та інші чинники, пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю компанії. Але в даному розгляді від них можна абстрагуватися через їх високу специфічність для кожного конкретного підприємства.

2.3 Забезпечення ліквідності балансу як основний критерій ефективності управління активами і пасивами підприємства

Одним з основних напрямів управління активами та пасивами підприємства є забезпечення необхідного рівня ліквідності його балансу. Здійснюючи аналіз ліквідності підприємства, безсумнівно, треба враховувати те, що йому необхідно мати оборотні кошти у вигляді, у якому воно здатне погасити короткострокові зобов'язання. Якщо підприємство має міцну фінансову стійкість, вона матиме перевагу серед інших організацій для залучення постачальників, а також висококваліфікованих працівників та інвестицій. Розрахунок показників ліквідності підприємства грає важливу роль з метою оцінки фінансового стану підприємства. Саме за посередньому аналізі цих показників та складання балансу, у підприємства з'являється можливість виявити нестачу коштів для розрахунків за борговими зобов'язаннями.

Як ліквідність, так і платоспроможність є найважливішими показниками фінансового аналізу підприємства, тому що вони у найбільш загальному вигляді допомагають зробити висновки про його фінансове становище з позиції короткострокової перспективи, а також допомагають визначити, чи здатне воно вчасно та в повному обсязі здійснити підрахунки за короткостроковими зобов'язаннями перед контрагентами. Необхідно враховувати те, що лише за допомогою розрахунків коефіцієнтів ліквідності неможливо надати достовірну оцінку фінансового стану підприємства, оскільки оцінка може бути неточною за умови, що в організації у поточних активах питома вага посідає прострочену дебіторську заборгова-

ність та неліквіди. Залежно від ступеня ліквідності, саме від швидкості перетворення на кошти, активи поділяються на такі групи (табл. 2.1):

Таблиця 2.1 – Групування активів за рівнем ліквідності [34]

Група	Вид активів	Активи, що входять до групи	Рядки Балансу (форми № 1)
A1	Високоліквідні	Гроші та їх еквіваленти	1165
		Поточні фінансові інвестиції	1160
A2	Середньоліквідні	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125
		Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130
		Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135
		Інша поточна дебіторська заборгованість	1155
A3	Низьколіквідні	Запаси	1100
		Поточні біологічні активи	1110
		Витрати майбутніх періодів	1170
		Інші оборотні активи	1190
A4	Важколіквідні	Необоротні активи (усього за розділом I активу балансу)	1095
		Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200

Відповідно і пасиви можна згрупувати за терміновістю їх погашення. Таке групування наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Групування пасивів за терміновістю погашення [34]

Група	Вид пасивів	Пасиви, що входять до групи	Рядки Балансу (форми № 1)
П1	Найбільш термінові зобов'язання	Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610
		Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615
		Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620
		Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625
		Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630
П2	Короткострокові зобов'язання та забезпечення	Короткострокові кредити банків	1600
		Поточні забезпечення	1660
		Доходи майбутніх періодів	1665
		Інші поточні зобов'язання	1690
П3	Довгострокові зобов'язання та забезпечення	Довгострокові зобов'язання і забезпечення (усього за розділом II пасиву балансу)	1595
П4	Постійні пасиви	Власний капітал (усього за розділом I пасиву балансу)	1495
		Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700

Насправді саме тут виникає необхідність оцінки вартості активів з урахуванням їхньої ринкової ліквідності на конкретний момент часу. Абсолютну ліквідність мають грошові кошти. Для того, щоб якнайшвидше мобілізувати внутрі-

шні ресурси для отримання капіталу в грошовій формі, насамперед на продаж виставляються найбільш ліквідні активи, до яких відносяться короткострокові фінансові вкладення (грошові еквіваленти). За ними за рівнем ліквідності знаходяться дебіторська заборгованість, запаси та інші фінансові вкладення. У найважчому випадку підприємство може вдатися до продажу активів, що мають вкрай низький рівень ліквідності: основних засобів, нематеріальних активів, незавершеного будівництва та інших активів.

Щоб оцінити бухгалтерський баланс, необхідно перевірити його на абсолютну ліквідність, тобто. Необхідно провести порівняльну оцінку груп пасиву та активу балансу. Отримані дані повинні задовольняти такі нерівності: $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \leq П4$. За виконання наступних нерівностей $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$ відповідно виконується і четверта нерівність $A4 \leq П4$. Якщо у нерівностей системи відрізняються знаки, це означає, що ліквідність різною мірою відрізняється від абсолютної.

Для цієї методики, автори пропонують оцінити фінансовий стан підприємства, тобто провести оцінку ліквідності балансу, з допомогою наступних розрахункових коефіцієнтів:

1. Загальний показник платоспроможності (ліквідності балансу);
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності;
3. Коефіцієнт швидкої ліквідності (платоспроможності);
4. Коефіцієнт поточної ліквідності;
5. Коефіцієнт маневреності функціонуючого (робочого капіталу);
6. Коефіцієнт, що відображає частку оборотних засобів у активах;
7. Коефіцієнт забезпеченості власними основними засобами.

Перш, ніж перейти до розрахунку необхідних коефіцієнтів у тому, щоб оцінити ліквідність і платоспроможність балансу, необхідно провести групування активів і пасивів за рівнем ліквідності, тобто за здатністю трансформуватися в кошти. Групування активів за рівнем ліквідності повинне починатися з поділу зобов'язань на групи за ступенем терміновості їх оплати. Алгоритми розрахунку показників ліквідності наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники ліквідності підприємства [42]

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт покриття	відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства	Показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Нормативне значення >1,5-2,5
	$\frac{\Phi 1 \text{ р.1195}}{\Phi 1 \text{ р.1695}}$	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	відношення найбільш ліквідних оборотних активів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства	Характеризує платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Нормативне значення >0,6-0,8.
	$\frac{\Phi 1(\text{р.1195} - \text{р.1100} - \text{р.1110})}{\Phi 1 \text{ р.1695}}$	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань	Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Нормативне значення >0,2-0,35
	$\frac{\Phi 1(\text{р.1160} + \text{р.1165})}{\Phi 1 \text{ р.1695}}$	

Таким чином, одним з ключових інструментів управління активами і пасивами підприємства виступає забезпечення його ліквідності та платоспроможності. При цьому підходи до забезпечення ліквідності та платоспроможності можуть бути різними залежно від виду діяльності конкретного підприємства. Показники ліквідності та платоспроможності важливі не тільки для керівників підприємства, але і для різних користувачів цією інформацією.

2.4 Аналіз результативності управління активами і пасивами на прикладі АТ «Дніпромаш»

Фінансова звітність підприємства, а саме Баланс (форма 1) та Звіт про фінансові результати (форма 2) з 2015 по 2020 роки наведені в додатку А. Проаналізуємо стан активів і пасивів за цей період з метою визначення результативності їх формування та використання. Спочатку проаналізуємо загальний стан активів даного підприємства. Щодо необоротних активів, їх структура та динаміка змін наведена на рисунку 2.3.

Рисунок 2.3 – Стан необоротних активів підприємства [2]

Як видно з рисунку ключову роль в структурі активів підприємства відіграють основні засоби. Питома вага інших необоротних активів є значно меншою. Це не дивно для підприємства машинобудівного сектору.

Особливий інтерес та увага фінансових менеджерів підприємства спрямована на визначення стану оборотних активів. Їх структура та динаміка зміна наведена на рисунку 2.4.

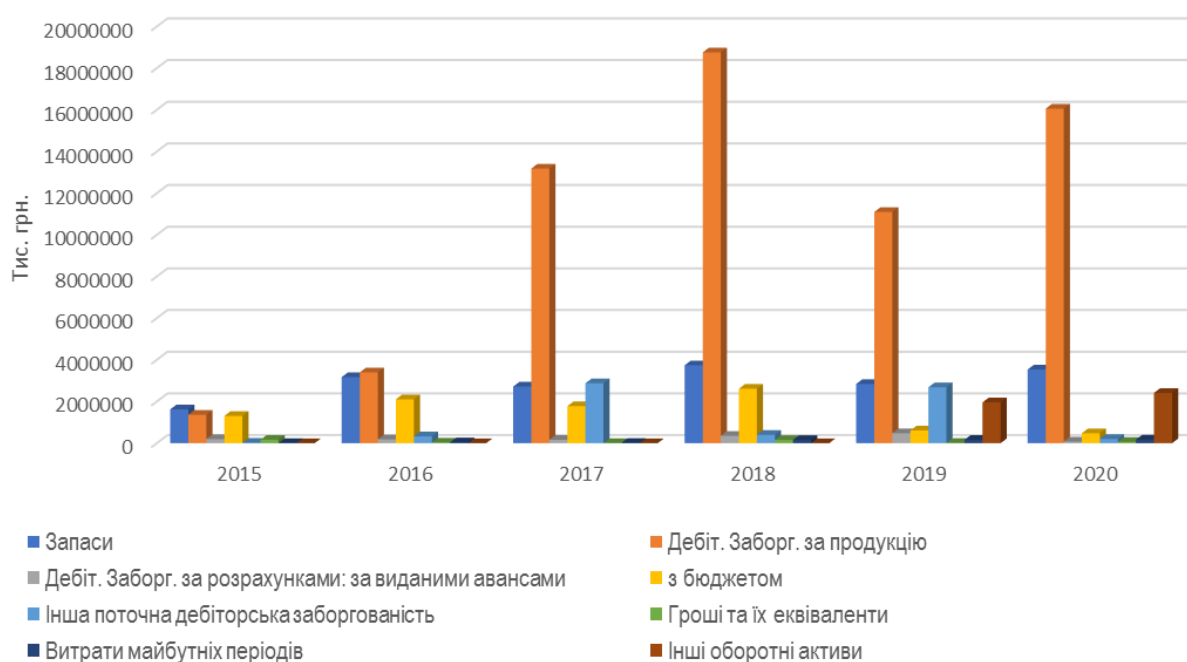

Рисунок 2.4 – Стан оборотних активів [2]

Як показує проведений аналіз в структурі оборотних активів основною складовою є дебіторська заборгованість за продукцію, товари та послуги. Значно меншими є обсяги запасів, в структурі яких найбільший обсяг мають виробничі запаси (рис. 2.5).

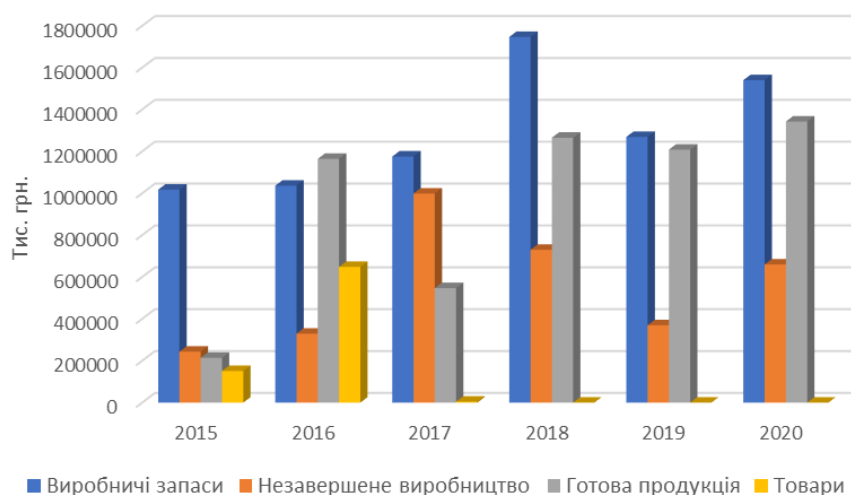

Рисунок 2.5 – Структура запасів підприємства [2]

З іншого боку також проведемо аналіз структури пасивів підприємства. Так аналіз власного капіталу (рис. 2.6) показує що він є від'ємним через переважання в його структурі непокритого збитку, який виник у попередні роки діяльності підприємства. Наявність такого обсягу непокритого збитку негативно характеризує фінансовий стан та фінансову стійкість підприємства.

Рисунок 2.6 – Власний капітал підприємства [2]

В структурі довгострокових зобов'язань підприємства переважають довгострокові банківські кредити розмір яких має тенденцію до збільшення (рис. 2.7). Це негативно характеризує Фінансову стійкість підприємства та робить його залежним від зовнішніх кредиторів.

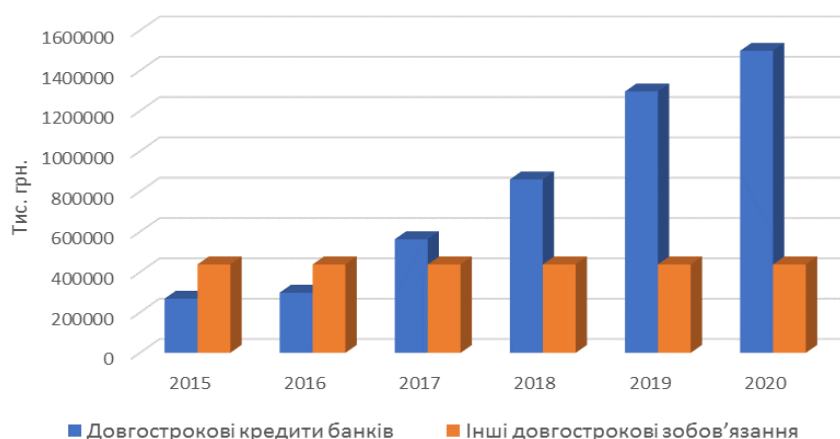

Рисунок 2.7 – Довгострокові зобов'язання [2]

Розглядаючи структуру поточних зобов'язань можна відмітити, що в них переважають інші поточні зобов'язання, а також кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (рис. 2.8). Питома вага короткострокових банківських кредитів та інших оборотних активів залишається незначною.

Рисунок 2.8 – Поточні зобов'язання підприємства [2]

Одним з основних етапів визначення ефективності управління активами і пасивами підприємства є оцінювання ліквідності його балансу. З цією метою, згідно таблиці 2.1 та 2.2 доцільно провести групування активів за рівнем ліквідності, а пасивів за терміном погашення. Таке групування наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Групування активів за рівнем ліквідності та пасивів за термінами погашення [2]

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A1	168136	34681	8379	160874	19384	65994
П1	12597583	17990195	23172742	36682991	38926695	32220104
A2	2898778	6028024	18006669	22137872	14885110	16830209
П2	5472617	7456759	26835747	48098207	54581792	65701357
A3	1632100	3221123	2745321	3900888	4973925	6137793
П3	707290	737009	1001994	1298733	1735270	1937058
A4	5768457	5843019	5630753	6160586	6316982	6440898
П4	-8310019	-11057116	-24619361	-53719711	-69048356	-70383625

Як вже розглядалося, для забезпечення абсолютної ліквідності мають виконуватися такі умови: $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \leq П4$. Як видно з даних підприємства, що є об'єктом аналізу виконується лише третя умова, тобто обсяги низьколіквідних активів перевищують обсяги поточних зобов'язань, що говорить про недостатню ліквідність підприємства. Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчать і значення його показників ліквідності (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності підприємства [2]

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
К покр	0,260	0,365	0,415	0,309	0,213	0,235
К шл	0,170	0,240	0,361	0,265	0,182	0,199
К абс.л	0,009	0,001	0,000	0,002	0,000	0,001

Таким чином, можна сказати, що робота фінансового менеджменту підприємства, щодо управління його активами і пасивами є неефективною, що призводить до недостатньої ліквідності та відповідно негативного фінансового результату роботи підприємства.

ВИСНОВКИ

В умовах ринкової економіки для ефективного функціонування та мінімізації комерційних та фінансових ризиків кожному підприємству необхідне раціонально організоване управління поточними активами та пасивами. Поточні активи є частиною активу підприємства, що забезпечує безперервний процес виробництва та реалізації продукції, управління поточними активами важливо підтримки безперебійного процесу виробництва. Поточні активи фінансуються за рахунок власних та позикових коштів, управління та контроль структури останніх забезпечує підприємству необхідний рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.

Таким чином, політика управління активами у системі фінансового управління – це розробка політики управління майновим комплексом підприємства та реалізація політики інвестиційних вкладень. У цій системі активи розглядаються як фінансові ресурси у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку та збільшення ринкової вартості підприємства. Взаємозв'язок політики управління активами компанії з фінансово-економічним станом є очевидним і впливає не тільки на результат фінансово-господарської діяльності, а й на подальшу долю бізнесу загалом. Для підвищення ефективності управління активами необхідна розробка та реалізація відповідних заходів, залежно від специфіки діяльності компаній. Тому, можна зробити висновок, що політика управління активами – це важливий складовий елемент у системі фінансового управління.

Платоспроможність, ліквідність та фінансова стійкість утворюють єдину систему, що дозволяє цілісно охарактеризувати фінансово-економічну діяльність підприємства в умовах ринкової економіки. Фінансова стійкість виступає у ролі узагальнюючого оцінного показника, а платоспроможність та ліквідність – приватних факторних показників. Фінансова стійкість та ризик неплатоспроможності значною мірою залежать від структури капіталу підприємства, від виду його активів та співвідношення між ними. Для підприємства позиковий капітал несе пев-

ну частку ризику, оскільки незалежно від фінансового стану підприємства кредити та відсотки за ними мають бути виплачені у встановлені терміни. Нездатність підприємства виконати свої зобов'язання веде до виникнення збитків як наслідок, поглинання всього власного капіталу. Для підприємства така ситуація може стати банкрутством.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Zakharkin O. Zakharkina L. Enterprise's innovation development strategy substantiation and its aims. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 7–8(1). С. 76–79.
2. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Веб-сайт. URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/00220477>.
3. Актив. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2>.
4. Аналіз майна підприємства. Studfiles. Веб-сайт. URL : <https://studfile.net/preview/5416414/>
5. АТ "Дніпровський машинобудівний завод". Веб-сайт : <https://clarity-project.info/edr/14313332>.
6. Берехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства. *Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво*. 2011. № 6. С. 378–381.
7. Болгар Т. М., Кальченко А. О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства. *Економіка і суспільство*. Мукачєво. 2018. № 14. С. 765-771.
8. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2008. № 4. С. 40–44.
9. Геращенко І.О. Напрямки підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю на підприємстві. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр.* – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 20 (1296). С. 65-68.
10. Гончак О.О. Управління оборотним капіталом підприємства в сучасних умовах. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017. №14. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/14_2017_ukr/49.pdf.
11. Дейнека О., Чечель С. Економічна сутність категорій «оборотні активи» та «оборотний капітал». Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної online конференції (Суми, 22–23 листопада 2018 року) / Навчально-науковий інсти-

тут бізнес-технологій «УАБС» Сумського державного університету. – Суми : Сумський державний університет, 2018. С. 72-75.

12. Дехтяр Н. А. Дейнека, О. В. Черноус Т. М. Управління оборотними активами підприємства. *Електронний науковий журнал Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство»*. 2017. № 8. С. 572–578.

13. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

14. Захаркін О. О. Порівняльна характеристика концепцій управління підприємством в системі його інноваційної діяльності. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. № 4. С. 53–59.

15. Захаркін О. О. Роль інновацій у нарощенні вартості українських підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. №3. С. 90–101.

16. Захаркін О. О. Фактори формування вартості в контексті вартісно-орієнтованого підходу управління підприємством. *БізнесІнформ*. 2014. №7. С. 208–214.

17. Заячківська О. В., Семещук Я. С. Удосконалення механізмів управління активами як чинник сталого розвитку підприємства. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 2(94). С. 46-52.

18. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум*. 2019. № 3. С. 136-143.

19. Касапова, І. С. Дослідження економічної сутності категорії «оборотний капітал». *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. 2016. № 2 (61). С. 228–234.

20. Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4. С. 271–274.

21. Кравченко О.А. Удосконалення класифікації стратегій управління поточними активами підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 35. С. 73-79.

22. Лисьонкова Н.М. Захарчук В.Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 5 (10). С. 354-358.

23. Ліснічук О.А. Добродзій Д.В. Управління фінансовими ресурсами підприємства: теоретичний аспект. *Modern Economics*. 2018. № 11. С. 94-97.

24. Маринович О. Порівняння категорій, суміжних із поняттям «оборотні активи». *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 1307-1311.

25. Маценко К.Д., Дибач І.Л. Організація управління оборотним капіталом промислових підприємств. URL: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2792/Matsenko.PDF?sequence=1ua>.

26. Мордань Є.Ю. Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2019. № 4. С. 24-34. – DOI: 10.21272/1817-9215.2019.4-3.

27. Морозюк Д.І. Сучасні методи управління оборотним капіталом підприємств та оцінка їх ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №1. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2015/25.pdf

28. Муравський О. До питання економічної категорії «оборотні кошти». *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Випуск 6–2 (12). С. 80-85.

29. Нагорний Є.О. Система управління активами як релевантний чинник ефективного розвитку підприємства. *Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2014. Вип. 11. С. 223–232.

30. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

31. Оборотні активи. *Навчальні матеріали онлайн* : веб-сайт. URL: https://pidruchniki.com/19570411/finansii/oborotni_aktivi.
32. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
33. Пасив. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%B2>.
34. Побережець О.В., Гусев А.О. Ліквідність балансу підприємства та методика її визначення. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 2(25). С. 223-230. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-2-40>.
35. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підруч. / [А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Г. Г. Нам та ін.; керівник авт. кол. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін]. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
36. Поняття і класифікація пасивів підприємства. *lektsii.org*. Веб-сайт. URL : <https://lektsii.org/14-14587.html>
37. Салькова І.Ю. Формування фінансових ресурсів промислових підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3, Т. 3 (258). URL : <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/19694.pdf>.
38. Серебрянський Д. М., Базильчук К. В. Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2019. №4 (26). С. 91-95.
39. Сілакова Г.В., Петухова О.М. Сучасні погляди на управління власним капіталом підприємства. *Інтелект XXI*. 2018. № 3. С. 101–105.
40. Скоробогатова В.В. Сутність категорії «активи»: аналіз наукових джерел. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3 (21). Ч. 2. С. 338–348.
41. Угляренко О., Ковальчук Ю. Програмна модель фінансового контролінгу в ефективному управлінні робочим капіталом (working capital) підприємства. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32457/Siukf_19_127.pdf?sequence=1.

42. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35.

Додаток А
Фінансова звітність АТ "Дніпромаш".

Таблиця А.1 – Актив балансу

Баланс (Звіт про фінансовий стан)							
	Код рядка	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	6	7	8	9	10	11
II. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	1000	97	870	1457	3836	4737	3282
первісна вартість	1001	1534	2530	3454	6462	8758	8758
накопичена амортизація	1002	1437	-1660	1997	2626	4021	5476
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3163612	1509445	1398461	1964504	1745373	1539099
Основні засоби	1010	2102138	3813561	3695159	3640037	3998130	4313242
первісна вартість	1011	4458489	6340123	6527259	6785054	7461458	8565913
знос	1012	2356351	-2526562	2832100	3145017	3463328	4252671
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	438500	438500	438500	438500	438500	438500
Відстрочені податкові активи	1045	64110	80643	97176	113709	130242	146775
Усього за розділом I	1095	5768457	5843019	5630753	6160586	6316982	6440898
II. Оборотні активи							
Запаси	1100	1625295	3177039	2724947	3741310	2845943	3542118
Виробничі запаси	1101	1016913	1035960	1175331	1746338	1268709	1540119
Незавершене виробництво	1102	243522	329004	998322	729907	369157	659449
Готова продукція	1103	213884	1164241	546879	1265064	1208076	1342549
Товари	1104	150976	647834	4415	1	1	1
Дебіт. Заборг. за продукцію	1125	1368959	3400296	13182922	18762225	11099579	16058457
Дебіт. Заборг. за розрахунками: за виданими авансами з бюджетом	1130 1135	197704 1311293	188797 2107799	165013 1779493	353405 2616109	483592 615270	80904 480809
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20822	331132	2879241	406133	2686669	210039
Гроші та їх еквіваленти	1165	168136	34681	8379	160874	19384	65994
Рахунки в банках	1167	168119	34657	8379	160874	19384	65994
Витрати майбутніх періодів	1170	6805	44084	20374	159578	163084	180685
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0	1964898	2414990
Усього за розділом II	1195	4699014	9283828	20760369	26199634	19878419	23033996
Баланс	1300	10467471	15126847	26391122	32360220	26195401	29474894

Таблиця А.2 – Пасив підприємства

Пасив	Код рядка	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1694136	1694136	1694136	1694136	1694136	1694136
Додатковий капітал	1410	3	3	2	1	1	1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-10004158	-12751255	-26313395	-55413744	-70742389	-72077658
Вилучений капітал	1430	0	0	(-104)	-104	-104	-104
Усього за розділом I	1495	-8310019	-11057116	-24619361	-53719711	-69048356	-70383625
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Довгострокові кредити банків	1510	268685	298404	563389	860128	1296665	1498453
Інші довгострокові зобов'язання	1515	438605	438605	438605	438605	438605	438605
Усього за розділом II	1595	707290	737009	1001994	1298733	1735270	1937058
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600	3704650	4146574	4433814	4274946	3629610	4456665
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	64003	0	97176	113709	258811	220619
за товари, роботи, послуги	1615	10767360	14418503	21634774	35239084	37351857	30648874
за розрахунками з бюджетом	1620	76253	78861	46229	41591	48128	52867
за розрахунками зі страхування	1625	16567	29106	24250	33358	39053	45319
за розрахунками з оплати праці	1630	47724	120974	103853	163647	190166	213571
за одержаними авансами	1635	1625676	3342751	1266460	1091602	1038680	1038854
Поточні забезпечення	1660	76995	75898	122867	132988	134274	152206
Доходи майбутніх періодів	1665	582	532	363	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1690390	3233755	22278703	43690273	50817908	61092486
Усього за розділом III	1695	18070200	25446954	50008489	84781198	93508487	97921461
Баланс	1900	10467471	15126847	26391122	32360220	26195401	29474894

Звіт про фінансові результати (форма 2)

Стаття	Код рядка	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16713820	14146198	15437297	31338778	25862321	27515250
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-14948958	-13192677	-16247711	-31748171	-29237099	-28448843
Валовий: прибуток	2090	1764862	953521		0	0	0
Валовий: збиток	2095	0	0	-810414	-409393	-3374778	-933593
Інші операційні доходи	2120	2650253	7422794	2934647	704673	312265	3011219
Адміністративні витрати	2130	-217705	-247431	-217707	-312912	-345168	-350247
Витрати на збут	2150	-811866	-813843	-709971	-1405933	-1324652	-1460337
Інші операційні витрати	2180	-3743111	-9713359	-13740902	-26897742	-9778655	-986993
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	-357567	-2398318	-12544347	-28321307	-14510988	-719951
Інші фінансові доходи	2220	22296	6098	2252	642	2677	2134
Інші доходи	2240	83500	55645	9856	63	61225	10464
Фінансові витрати	2250	-319137	-371647	-388862	-452346	-503700	-509417
Інші витрати	2270	-836465	-18784	-219185	-22643	-716	-2736
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	-1407373	-2727006	-13140286	-28795591	-14950070	-1219506
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	17897	9941	-80643	0	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	-1389476	-2717065	-13220929	-28795591	-14950070	-1219506